

การศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส”*

A Study of Errors in Translating Cultural Words from Thai to Chinese that Appeared in the Subtitles under the Drama "Love Destiny"

ประภัสร์ นกเลิศพันธุ์¹ และ เกวลี เพชรชาติพิทย์²

Prapat Noklerdpun¹, and Kewalee Petcharathip²

สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Eastern Languages Department, the Faculty of Humanities, Kasetsart University

E-Mail: prapat.nock@gmail.com¹, kewalee.p@ku.th²

Received August 13, 2024; Revised August 29, 2024; Accepted September 10, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยรวบรวมคำทางวัฒนธรรมที่พบในบทบรรยายใต้ภาพ จากนั้นแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น คือ ประเภทของคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏ และข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่า 1. คำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพเรื่องดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้ 5 ประเภท ได้แก่ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสถานที่ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา 2. ข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การแปลผิด การแปลขาด และการเลือกใช้คำไม่เหมาะสม ประเภทของข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดคือ การแปลผิด ลำดับรองลงมาคือการใช้คำไม่เหมาะสม และสุดท้ายคือการแปลขาด โดยประเภทของคำทางวัฒนธรรมที่พบข้อผิดพลาดมากที่สุดได้แก่คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ จำนวน 66 คำ อันดับ 2 ได้แก่คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสถานที่ จำนวน 50 คำ อันดับ 3 ได้แก่คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา จำนวน 45 คำ อันดับ 4 ได้แก่คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา จำนวน 29 คำ และสุดท้ายได้แก่คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม จำนวน 25 คำ จากผลการศึกษาดังกล่าว

* บทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกวลี เพชรชาติพิทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

สามารถสรุปได้ว่าผู้แปลไม่ได้ศึกษานวนิยายและตัวบทฉบับละครอย่างละเอียด จึงทำให้ขาดความเข้าใจในศิลปะการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์ พร้อมด้วยผู้แปลอาจจะขาดความรู้เกี่ยวกับคำทางวัฒนธรรมในภาษาไทย ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยละครดังกล่าวเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัยอยุธยา มีคำทางวัฒนธรรมหลายคำที่เป็นภาษาโบราณ ซึ่งอาจจะยากต่อการทำความเข้าใจ ผู้แปลจึงไม่ได้ให้ความสำคัญในส่วนนี้

คำสำคัญ: ข้อผิดพลาดในการแปล; คำทางวัฒนธรรม; บทบรรยายใต้ภาพ; บุพเพสันนิวาส

Abstract

This research aims to study errors in translating cultural words from Thai to Chinese that appear in the subtitles of the drama “Love Destiny”. The researcher conducted a study by collecting cultural words found in the subtitles. The study was then divided into two issues: the types of cultural words that appeared and errors in translating cultural words. The results of the study found that: 1. cultural words that appear in the captions can be divided into five categories: cultural words related to ecosystems and places, cultural words related to objects, cultural words related to society, cultural words related to religion, and cultural words related to language; 2. errors in translating cultural words can be divided into three types: mistranslation, missing in translation, and inappropriate word choice. The type of cultural words with the most errors are cultural words related to objects, with 66 words; secondly, cultural words related to ecosystems and places, with 50 words; thirdly, cultural words related to language, 45 words; fourthly, cultural words related to language, 29 words; and the last, cultural words related to society, 25 words from the results of the said study. It can be concluded that the translator did not study the novel and the drama script in detail. Therefore, causing a lack of understanding of the author's art of language use. Along with the translator, there may be a lack of knowledge about cultural words in the Thai language. This may be because the drama is a story that happened in the Ayutthaya period; many cultural words are ancient languages, which may be difficult to understand. Therefore, the translator did not give importance to this part.

Keywords: translation errors; cultural words; subtitles; love destiny

บทนำ

“จุดเริ่มต้นกระแสความนิยมละครโทรทัศน์ไทยนั้น มีที่มาจากการที่ผู้ชมชาวจีนสนใจติดตามชมละครไทยผ่านช่องโทรทัศน์จีน หรืออินเทอร์เน็ต กระแสความนิยมเริ่มทวีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นหลังจากที่ประเทศไทยเข้าร่วมงานเทศกาลโทรทัศน์และภาพยนตร์นานาชาติของเซี่ยงไฮ้ เมื่อปี พ.ศ.

2548 จากกระแสความนิยมละครไทยดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นการคลังโค๊ดดาราไทย หรือสนใจขึ้นชอบเนื้อหาแปลกใหม่ของบทละครโทรทัศน์ไทยที่แตกต่างจากจีน สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสของธุรกิจบันเทิงไทยที่น่าจะสามารถเติบโตในอุตสาหกรรม ความบันเทิงของจีนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้ชมชาวจีนในปัจจุบันนิยมชมละครโทรทัศน์ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก โดยปกติแล้ว ประเทศจีนมักซื้อลิขสิทธิ์ละครโทรทัศน์ของไทยที่ได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศ 3 อันดับแรกของปี จากสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ของไทย ส่วนใหญ่มักเป็นละครที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก และครอบครัว ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้ชมชาวจีนเป็นอย่างมาก” (Ratano & Somwang 2017)

“ละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส ออกอากาศ ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้รับความนิยมจากผู้ชมทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศอย่างกว้างขวาง จนได้รับการแปลเป็นคำบรรยายภาษาต่าง ๆ เช่น เกาหลี จีน เวียดนาม อินโดนีเซีย เป็นต้น โดยในสัปดาห์แรกที่ออกอากาศมีจำนวนทวิตเตอร์ คำค้นว่า “บุพเพสันนิวาส” ในสังคมออนไลน์มากกว่า 1 ล้านทวีต ชื่อละครติดรายการ 10 สุดยอดอันดับของทวิตเตอร์โลก ขณะที่ศิลปินละคร มีคนชมไปกว่า 39 ล้านวิว ถึงแม้ว่าจะเป็นกระแสแพร่ในโลกโซเชียลอย่างไม่เป็นทางการ แต่ก็สามารถที่จะสะท้อนให้เห็นว่าละครเรื่องนี้ได้รับความนิยมอย่างล้นหลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสความนิยมจากผู้ชมชาวจีน ดังจะเห็นได้จากเพจ “อ้ายจง” เพจยอดนิยมที่รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับจีน ได้รายงานเกี่ยวกับข้อมูลความนิยมในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส หรือที่ชาวจีนรู้จักว่า 天生一对 (เทียนเซิงอีคู่) ว่า เป็นละครที่ติดแฮชแท็กละครอันดับที่ 14 ในเว็บไซต์ 微博 (เว่ยป้อ) สังคมออนไลน์ของจีน โดยมีผู้ชมชาวจีนรับชมสดผ่านทางไลฟ์กว่า 100,000 คน ยอดรับชมรวมกว่า 120 ล้านครั้ง และยังคงกลายเป็นคำค้นหาอันดับที่ 17 คำค้นหายอดนิยมในเว็บไซต์ดังกล่าวอีกด้วย” (Aizhong, 2018)

เมื่อประชาชนชาวจีนต้องการที่จะชมละครจากประเทศไทยก็มักจะเลือกชมผ่านเว็บไซต์ของประเทศจีนเอง เนื่องจากไม่สามารถเข้าชมผ่านเว็บไซต์ต่างประเทศ เช่น เพราะถูกแบนโดยรัฐบาลจีน YouTube จึงทำให้ประชาชนชาวจีนต้องรับชมละครไทยผ่านเว็บไซต์ของประเทศจีนเท่านั้น ซึ่งเว็บไซต์ที่ค่อนข้างได้รับความนิยมจากชาวจีนก็คือ Youku ซึ่งเว็บไซต์ Youku ถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2549 และนำเสนอสื่อบันเทิงหลายรูปแบบ ซึ่งละครไทยก็เป็นหนึ่งในสื่อบันเทิงที่ได้รับความนิยมจากชาวจีนเช่นกัน ดังจะเห็นได้จาก ละครไทยหลายเรื่องได้รับการแปลบทบรรยายได้ภาพเพื่อให้ชาวจีนสามารถเข้าใจได้เวลารับชม ซึ่งหนึ่งในนั้นคือละคร “บุพเพสันนิวาส”

ละคร “บุพเพสันนิวาส” ได้สะท้อนสังคมพหุวัฒนธรรมสมัยอยุธยาในสมัยพระนารายณ์มหาราช ออกมาในรูปแบบละครโทรทัศน์ผ่านตัวละคร “เกศสุรางค์” ที่ได้เข้ามาไปอยู่ในร่างของ “การะเกด” ในสมัยอยุธยา ซึ่งในละครได้ปรากฏคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมออกมามากมาย เช่น คำวัฒนธรรมทางด้านศาสนา เหตุเพราะในช่วงสมัยนั้นมีชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นชาวแขก ชาวยุโรปที่นอกจากจะเข้ามาทำการค้าแล้ว ก็เข้ามาเผยแพร่ศาสนาด้วย คำวัฒนธรรม

ทางด้านระบบนิเวศ เนื่องจากพื้นที่หลังของละครเป็นช่วงยุคสมัยอยุธยา ทำให้ปรากฏชื่อเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ หรือคำวัฒนธรรมทางด้านภาษา ที่ปรากฏออกมาผ่านตัวละครต่าง ๆ ซึ่งมีบางคำที่เป็นภาษาโบราณ และในปัจจุบันใช้คำอื่นแทนแล้ว

จากการทบทวนวรรณกรรม ยังไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ซึ่งละครดังกล่าวเป็นละครที่ปรากฏคำทางวัฒนธรรมออกมาเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นละครที่ได้รับความนิยมในประเทศจีนดังจะเห็นได้จากความนิยมแต่งกายชุดไทยในหมู่ชาวจีนในช่วงที่ละครออกอากาศ ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส”

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาประเภทของคำทางวัฒนธรรมและการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ผู้วิจัยจึงแบ่งแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการแปล แนวคิดเกี่ยวกับคำทางวัฒนธรรม และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการแปล

Sawaddiwat na Ayudhya (2005) ได้ให้แนวคิดการแปลในหนังสือ “การแปล : หลักการและการวิเคราะห์” การแสวงหาหลักการและทฤษฎี เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของนักวิชาการในปัจจุบันที่สังคมต้องการกระบวนการทำงาน และการอธิบายที่เป็นระบบเชิงวิทยาศาสตร์ การแปลก็เช่นกัน จำเป็นที่จะต้องใช้นวัตกรรม หรือทฤษฎีที่สามารถใช้เป็นฐานในการทำความเข้าใจและประยุกต์ใช้ในการแปลตามหลักมาตรฐานสากล แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาแปลที่แพร่หลายและมีการอ้างอิงอย่างกว้างขวางสามารถวิเคราะห์ได้ 3 แนวทาง คือ จากต้นฉบับกระบวนการและผลปลายทางของการแปล รวมถึงแนวคิดองค์ประกอบในมวลรวม

Saibua (2018) ได้ให้แนวคิดการแปลในหนังสือ “แปลผิดแปลถูก คัมภีร์การแปลยุคใหม่” ภาษาไม่ได้อุบัติขึ้นและดำรงอยู่อย่างลอย ๆ แต่เกิดขึ้นด้วยความต้องการที่สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้คนในชาติต่าง ๆ นั่นเอง การแปลซึ่งเป็นเรื่องของการถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์นั้น จึงมีกรอบของวัฒนธรรมเป็นเงาอยู่เบื้องหลังทุกครั้งไป ในการทำงานผู้แปล

ต้องเข้าใจมากกว่าภาษาต้นฉบับและภาษาแปล เพราะภาษาเป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อความคิด แต่วิธีการบอกเล่าความคิดและตัวความคิดเองนั้นเป็นไปภายใต้กรอบของวัฒนธรรมของภาษาทั้งสอง ซึ่งมักจะแตกต่างกัน

Schjoldages (2008) กล่าวว่า กลยุทธ์การแปลบทบรรยายใต้ภาพสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ กลยุทธ์ระดับมหภาคและกลยุทธ์ระดับจุลภาค โดยกลยุทธ์ระดับมหภาค จะใช้ในการกำหนดกรอบโดยรวมของการแปลบทบรรยายใต้ภาพ สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กลยุทธ์ระดับมหภาคแบบเน้นภาษาต้นทาง (Source-text oriented macro-strategy) คือการแปลโดยเน้นความเท่าเทียมทั้งในรูปแบบและเนื้อหาของภาษาต้นทาง และกลยุทธ์ระดับมหภาคแบบเน้นภาษาปลายทาง (Target-text oriented macro-strategy) คือการแปลโดยเน้นการใช้คำที่ส่งผลให้ผู้ชมในภาษาปลายทางมีความรู้สึกเช่นเดียวกับผู้ชมในภาษาต้นทาง ในขณะที่กลยุทธ์ระดับจุลภาค จะใช้ในการจัดการกับความท้าทายในการแปลในส่วนระดับคำและระดับประโยค

ในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการแปล Supol (1998) แบ่งความผิดพลาดในการแปลออกเป็น 4 ประเภท คือ 1. การแปลผิด คือการถ่ายทอดภาษาจากต้นฉบับเป็นภาษาปลายทางที่ความหมายผิดไปจากต้นฉบับ 2. การแปลเกิน คือการเพิ่มข้อความที่ปรากฏในต้นฉบับลงในฉบับแปล 3. การแปลขาด คือการแปลเนื้อหาจากต้นฉบับไม่ครบถ้วน และ 4. การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม คือการแปลคำในต้นฉบับที่มีคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางหลายคำ

แนวคิดเกี่ยวกับคำทางวัฒนธรรม

Hiranto (1982) ได้ให้นิยามของวัฒนธรรมว่า คำว่า “วัฒนธรรม” เป็นคำที่มาจากภาษาบาลี และสันสกฤต แยกออกเป็น “วัฒนธรรม” มาจากภาษาบาลีว่า “วชฺสฺ” แปลว่า ความเจริญงอกงาม ส่วนคำว่า “ธรรม” มาจากภาษาสันสกฤตว่า “ธรรม” แปลว่า สภาพที่เป็นจริง ดังนั้นเมื่อพูดถึงวัฒนธรรมตามความหมายนี้จึงหมายถึง ความเป็นระเบียบ การมีกฎเกณฑ์ และการมีวินัย

วัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ ค.ศ. 1942 หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

ในด้านของประเภททางวัฒนธรรม กองวัฒนธรรม ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้เมื่อ ค.ศ. 1953 โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ คติธรรม เนติธรรม วัตถุธรรม และสทธรรม

ในขณะที่ Nida (1964) แบ่งประเภทของคำทางวัฒนธรรมไว้ 5 ประเภท ดังนี้ 1. วัฒนธรรมทางนิเวศ (Ecology) หมายถึง ความแตกต่างของสภาพภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่ เช่น ภูมิประเทศ ฤดูกาล สภาพอากาศ เป็นต้น ประเทศที่มีลักษณะเป็นเกาะไม่มีภูเขาสูงใหญ่จะไม่มี คำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวกับภูเขา ทำให้ไม่สามารถเข้าใจถึงลักษณะของภูเขาได้เช่นเดียวกับประเทศอื่น 2. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า อาหาร ยานพาหนะ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่ในวัฒนธรรมหนึ่ง แต่ไม่มีอยู่ในอีกวัฒนธรรมหนึ่ง เช่น ผ้าแถบ หมายถึง ผ้าผืนยาว ๆ แคบ ๆ ใช้

หมัดคาดหน้าอกต่างเสื้อ ซึ่งผ้าแถบนี้เป็นการแต่งกายอย่างหนึ่งของไทย ไม่เป็นที่รู้จักในกลุ่มของชาวต่างชาติเท่าใดนัก ทำให้เป็นปัญหาในการหาคำมาเทียบเคียง 3. วัฒนธรรมทางสังคม (Social culture) หมายถึง โครงสร้างทางสังคม ประเพณีแบบแผน จารีตต่าง ๆ รวมไปถึงกฎหมาย ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ เช่น คำว่า “ประชาชนทั่วไป” (Common people) มีเกณฑ์การแบ่งชนชั้นแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งในบางพื้นที่ที่อาจแบ่งตามฐานะทางสังคม แต่ในบางพื้นที่อาจแบ่งตามระยะห่างระหว่างที่อยู่อาศัยกับใจกลางเมือง เป็นต้น 4. วัฒนธรรมทางศาสนา (Religious culture) หมายถึง หลักธรรม คำสอน ความเชื่อ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละศาสนา เช่น หลักธรรมคำสอนในศาสนาพุทธ มีความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด แต่ในศาสนาคริสต์ไม่มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนี้ และ 5. วัฒนธรรมทางภาษา (Linguistic culture) หมายถึง ความแตกต่างของการใช้ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวตามแต่ละพื้นที่นั้น เช่น แต่ละภาษามักมีการใช้ภาษาภาพพจน์และสำนวนที่มีความหมายแตกต่างกัน อ่างถึงและเปรียบเทียบกับสิ่งที่แตกต่างกัน

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อผิดพลาดในการแปลบทบรรยายใต้ภาพจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน พบงานวิจัยที่มีส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

บทความเรื่อง การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวนจีนเป็นภาษาไทยในบทบรรยายใต้ภาพซีรีส์เรื่อง “ถักทอรักที่ปลายฝัน” ของ Piewpong & Srisomthawin (2023) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้แปลก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านการแปลสำนวน 3 รูปแบบ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับต่ำ: การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงความงามทางภาษาไม่เท่าเทียมกับต้นฉบับภาษาจีน ทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถรับรู้ถึงความงามของสำนวนจีนได้ 2) ระดับกลาง: การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการแปลความหมายคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับภาษาจีน 2 ลักษณะ คือการแปลความผิดไปจากสำนวนจีน และการแปลความเกินจากความหมายของสำนวนจีน ใช้สำนวนภาษาแปลธรรมดา ทำให้ผู้ชมชาวไทยไม่สามารถรับรู้ถึงความงามของสำนวนจีนและเจตนา หรือสารที่สอดแทรกไว้คลาดเคลื่อน และ 3) ระดับสูง: การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นในลักษณะเชิงการละไม่แปลสำนวนจีน ทำให้สำนวนจีนหายไปจากบริบทไทยโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า อาจอนุมานได้ว่าเหตุที่ผู้แปลไม่สามารถก้าวข้ามการแปลดังกล่าวได้นั้น เนื่องจากผู้แปลไม่ได้ศึกษาทวิการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์บทซีรีส์อย่างละเอียด หรือไม่ได้ศึกษาตัวบทต้นฉบับโดยถ่องแท้ พร้อมด้วยผู้แปลอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสำนวนจีนในมิติการสะท้อนถึงวัฒนธรรมจีนและขาดความรู้เกี่ยวกับสำนวนไทย หรือผู้แปลอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับการรักษาความเป็นสำนวนของภาษาต้นทางมากพอ

บทความเรื่อง การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านภาษาในคำบรรยายใต้ภาพภาษาจีนซีรีส์เรื่อง “เกียร์สี่ขาบกับกาวนสี่ฝุ่น” ของ Srisomthawin (2020) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ประเด็นที่ผู้แปล “ก้าวไม่ข้าม” ความเป็นอื่นด้านการใช้ภาษานั้น ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ๆ คือ การแปลคำเฉพาะกลุ่มเกย์ การแปลคำเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น และการแปลคำสแลง สันนิษฐานว่าสาเหตุหลักที่ทำให้ผู้แปลแปล

คลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับ หรือไม่สามารถเลือกใช้บทแปลที่ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์นั้น คือ

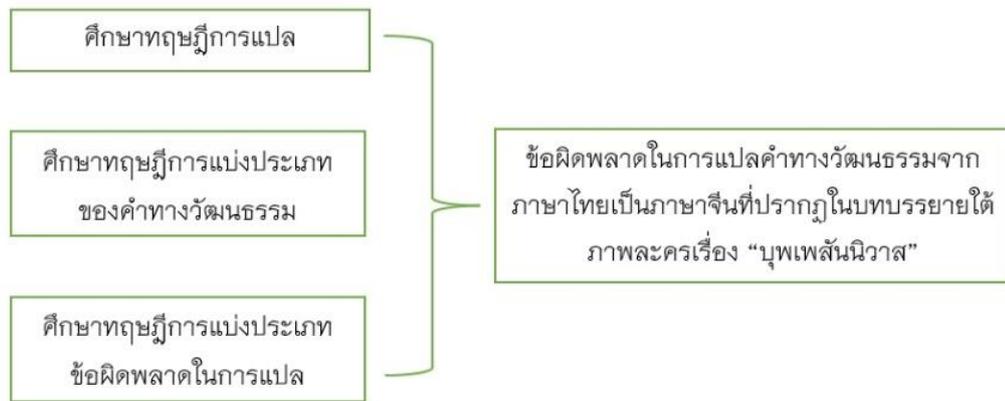
- 1) ผู้แปลไม่ได้ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์แต่ละครก่อนที่จะลงมือแปล และในระหว่างที่เกิดอุปสรรคระหว่างแปลไม่ได้สื่อสารโดยตรงไปยังผู้ประพันธ์แต่ละคร หรือผู้กำกับเพื่อไขความกระจ่าง
- 2) คำบรรยายใต้ภาพภาษาจีนซีรีส์ เรื่อง “เกียร์สีขาวกับกาวนสีฝุ่น” ไม่ได้ผ่านกระบวนการตรวจแก้ไขจากบรรณาธิการซึ่งเป็นบุคคลที่สามที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาและวัฒนธรรมไทย-จีน ก่อนตีพิมพ์เผยแพร่

บทความเรื่อง การศึกษากลวิธีการแปลและข้อผิดพลาดในการแปลคำและวลีทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์เรื่อง “ร่างทรง” ของ Duangmala and Numtong (2022) ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการศึกษออกเป็น 3 ประเด็น คือ ประเภทของคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏ กลวิธีการแปลและข้อผิดพลาดในการแปล ผลการศึกษาพบว่า 1. คำทางวัฒนธรรมในบทบรรยายใต้ภาพในภาพยนตร์เรื่องดังกล่าวแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม 2) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ 3) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม 4) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา 5) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา 2. กลวิธีการแปลที่ใช้แยกออกเป็น 7 กลวิธี คือ 1) กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืม 2) กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ 3) กลวิธีการแปลโดยใช้คำบัญญัติ 4) กลวิธีการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง 5) กลวิธีการแปลโดยการอธิบายความ 6) กลวิธีการแปลโดยการละ 7) กลวิธีการแปลตรงตัว 3. ข้อผิดพลาดในการแปลที่พบแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ 1) การแปลผิด 2) การแปลเกิน 3) การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม จากผลการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่าเมื่อผู้แปลต้องแปลคำและวลีทางวัฒนธรรม ผู้แปลจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาข้อมูล และเตรียมความรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง เพื่อหลีกเลี่ยงการสื่อความหมายที่ผิดพลาด

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น จึงทำให้ทราบว่า การแปลนั้นจำเป็นต้องใช้แนวคิดหรือทฤษฎีที่สามารถใช้เป็นฐานในการทำความเข้าใจและประยุกต์ใช้ในการแปลตามหลักมาตรฐานสากล ผู้ทำวิจัยต้องมีพื้นฐานทางด้านภาษาทั้งภาษาต้นทางและภาษาปลายทางที่ดี รวมถึงต้องเข้าใจทั้งวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมของภาษาปลายทางอีกด้วย ในส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อข้อผิดพลาดในการแปลบทบรรยายใต้ภาพจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนนั้น เท่าที่พบเป็นบทบรรยายใต้ภาพละครในปัจจุบัน ยังไม่พบการแปลบทบรรยายใต้ภาพละครย้อนยุค ผู้แปลจึงคิดว่ามีความน่าสนใจที่จะนำมาศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมของงานวิจัยนี้ สามารถนำมาเขียนกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังแผนผังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ผู้วิจัยทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการแปล ประเภทของวัฒนธรรม และประเภทของข้อผิดพลาดในการแปล

1.2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส”

2. ผู้วิจัยตั้งขอบเขตของการวิจัย โดยผู้วิจัยตั้งขอบเขตของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

2.1 งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในคำบรรยายใต้จากภาษาต้นทางภาษาไทยเป็นภาษาปลายทางภาษาจีน จากกรณีศึกษาละครไทยเรื่อง บุพเพสันนิวาส จากเว็บไซต์ www.youku.com ซึ่งมีจำนวนตอนทั้งหมด 15 ตอน

2.2 ผู้วิจัยเลือกศึกษาในขอบเขตของคำทางวัฒนธรรมเพียงเท่านั้น ซึ่งประกอบด้วย 1) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสถานที่ 2) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ 3) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม 4) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา 5) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา

1.2 คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุที่พบในบทบรรยายได้ภาพจากละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” เช่น แกงคั่วลัษณ์ประรด กุ้งย่าง ไช้แมงดา ต้นหอม มะนาว พริกชี้หูสวน

1.3 คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมที่พบในบทบรรยายได้ภาพจากละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” เช่น ละครใน พระนม ติดสินบน

1.4 คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่พบในบทบรรยายได้ภาพจากละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” เช่น ทำสังฆทาน บวช ธรรมาสน์ พรหมวิหารสี่

1.5 คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาที่พบในบทบรรยายได้ภาพจากละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” เช่น ประชวร แห่รังแตง หนักไม่เอาเบาไม่สู้ มารยาร้อยเล่มเกวียน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดที่พบในการแปลคำทางวัฒนธรรมของบทบรรยายได้ภาพ

ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อผิดพลาดที่พบในการแปลคำทางวัฒนธรรมในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Supol (1998) โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. การแปลผิด คือ การถ่ายทอดภาษาจากต้นฉบับเป็นภาษาปลายทางที่มีความหมายผิดไปจากต้นฉบับ
2. การแปลขาด คือ การแปลเนื้อหาจากต้นฉบับไม่ครบถ้วน ทั้งนี้อาจเป็นเจตนาของผู้แปลในการแปล เพราะส่วนที่ละไปนั้น ผู้แปลเห็นว่าไม่ส่งผลต่อเนื้อความ หรืออรรถรสของผู้อ่าน
3. การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม คือ การแปลคำในต้นฉบับที่มีคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางหลายคำ

จากการศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” พบว่า ผู้แปลมีข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมทั้งหมด 215 คำ โดยหากแบ่งข้อผิดพลาดออกตามประเภทของวัฒนธรรมทั้ง 5 ประเภท แล้วนั้น จะได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ข้อผิดพลาดของคำทางวัฒนธรรมทั้ง 5 ประเภท

ประเภทของวัฒนธรรม	จำนวนคำของข้อผิดพลาดที่พบ	ร้อยละ
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสถานที่	50	23.25
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ	66	30.70
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม	25	11.63
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา	29	13.49
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา	45	20.93
รวม	215	100

จากข้อมูลที่น่าเสนอในตารางข้างต้นเป็นตารางข้อผิดพลาดของคำทางวัฒนธรรมทั้ง 5 ประเภท ซึ่งด้านล่างผู้วิจัยจะนำเสนอตารางข้อผิดพลาดของคำทางวัฒนธรรมแต่ละประเภท พร้อมทั้งยกตัวอย่างข้อผิดพลาดในการแปลแต่ละประเภท ดังนี้

ตารางที่ 3 ข้อผิดพลาดของคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสถานที่

ประเภทของวัฒนธรรม	ประเภทของข้อผิดพลาด	จำนวน
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ	การแปลผิด	24
ระบบนิเวศและสถานที่	การแปลขาด	10
	การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม	16
รวม		50

2.1 ข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสถานที่

2.1.1 การแปลผิด

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ เจ็ดวันนี้ บ้าต้องไปเมืองละโว้

ฉบับแปล 这七天 我要去老挝城

จากตัวอย่างที่ 1 เป็นเหตุการณ์ที่คุณหญิงจำปาพูดกับเกศสุรางค์ว่า “เจ็ดวันนี้ บ้าต้องไปเมืองละโว้” ซึ่ง Chontawan (2017) ได้อธิบายคำว่า “ละโว้” ว่าเป็นภาษามคธ ซึ่งนักประวัติศาสตร์กล่าวว่า คำว่าละโว้ พวกขอม หรือลวะ หรือซ่า หรือชะมุ ผู้เป็นเจ้าของเดิมเอาชื่อภาษาอินเดียมายังตั้ง เช่นเดียวกับอยุธยามาจาก “อโยธยา” หรือไม่ว่าคำว่าละโว้น่าจะเป็นภาษาข่า (ขอมเผ่าหนึ่ง) หรืออีกตำนานหนึ่งกล่าวว่า คำว่า “ละโว้” มาจากคำว่า “ลวะ” ลพบุรี กลายเป็น ลพบุรี “ลวะ” ภาษาสันสกฤตแปลว่าน้ำ เมืองละโว้ตั้งอยู่บริเวณที่เป็นลุ่มน้ำสามสาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก ดังนั้น ผู้แปลแปลคำว่า “ละโว้” เป็น “老挝城” ซึ่งมีความหมายว่า “เมืองลาว” จึงเป็นการแปลที่อาจทำให้ผู้รับสารเข้าใจผิดว่าเป็น “ประเทศลาว” ได้ ซึ่งผู้แปลควรแปลคำว่า “เมืองละโว้” เป็น “罗涡城” จะได้ความหมายที่ถูกต้องตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ งูเห่าก็กิน งูสิงก็กิน

ฉบับแปล 公蛇母蛇都吃

จากตัวอย่างที่ 2 เป็นเหตุการณ์ต่อจากเหตุการณ์ที่เกศสุรางค์เห็นงูแล้วร้องตกใจ จึงทำให้แม่หญิงจันทรา รู้สึกแปลกใจ เพราะแต่ก่อนการระแคะระคายให้แม่หญิงจันทราฟังว่า เนื้องูเหมือนเนื้อไก่ แม่หญิงจันทราจึงพูดกับเกศสุรางค์ว่า “งูเห่าก็กินงูสิงก็กิน” ซึ่งผู้แปลแปลเป็นภาษาปลายทางว่า “公蛇母蛇都吃” แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “งูตัวผู้ก็กิน งูตัวเมียก็กิน” ทำให้ผู้รับสารเข้าใจผิดได้ Numtong and Likhidcharoentham (2019) ได้กล่าวว่า การแปลชื่อพืชและชื่อสัตว์ต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบ และต้องตรวจสอบชื่อทางวิทยาศาสตร์เสมอ จะคิดแปลตรง ๆ ตามความหมายไม่ได้ เป็นอันขาด คำว่า “งูเห่า” มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า “Naja naja” ซึ่งเมื่อสืบค้นชื่อวิทยาศาสตร์ในระบบ

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ของจีน (China Animal Scientific Database) จึงเทียบได้กับคำว่า “眼镜蛇” ส่วนคำว่า “งูสิง” มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า “Ptyas korros” จะตรงกับคำว่า “灰鼠蛇” (Zhao, Huang & Zong, 1998) ผู้แปลจึงควรแปลคำว่า “งูเห่า” ว่า “眼镜蛇” และแปลคำว่า “งูสิง” ว่า “灰鼠蛇” จะทำให้ถูกต้องตามต้นฉบับมากกว่า

2.1.2 การแปลขาด

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ	จำปา: ข้าก็บอกเอ็งแล้ว ว่ามันไม่สวยไม่งามอะไรหรอก ลู้อยูชยาไม่ได้ ปริก: แต่ข้าเจ้าอยากเห็นเมืองละโว้ นะเจ้าคะคุณหญิง
ฉบับแปล	Jumpa: 我告诉你了那也没有什么好看的不能比 我们大城不是吗 Prik: 但我也想看

จากตัวอย่างที่ 3 เป็นเหตุการณ์ที่ปริกไม่พอใจที่คุณหญิงจำปาไม่พาตนเองไปเที่ยวเมืองละโว้ กับหมื่นสุนทรเทวาและเกศสุรางค์ คุณหญิงจำปาจึงบอกกับปริกว่า “ข้าก็บอกเอ็งแล้ว ว่ามันไม่สวยไม่งามอะไรหรอก ลู้อยูชยาไม่ได้” ปริกจึงตอบคุณหญิงจำปาว่า “แต่ข้าเจ้าอยากเห็นเมืองละโว้ นะเจ้าคะคุณหญิง” ซึ่งผู้แปลแปลประโยคที่ปริกพูดว่า “但我也去看看” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “แต่ข้าเจ้าอยากเห็นนะเจ้าคะ” ประโยคดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้แปลได้แปลขาดโดยการละคำว่า “เมืองละโว้” ไป ซึ่งทำให้สารของต้นฉบับไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้นผู้แปลจึงควรแปลประโยคดังกล่าวว่า “但我也去看看罗涡城” จะทำให้สารของภาษาต้นฉบับครบถ้วนสมบูรณ์มากกว่า

2.1.3 การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ	ปากคลองมีตลาดบ้านจีน มีโรงเหล้า โรงละคร โรงงิ้ว และโรงน้ำชา
ฉบับแปล	那边是中国集市 在那有饮料店 茶馆和戏院

จากตัวอย่างที่ 4 เป็นเหตุการณ์ที่หมื่นสุนทรเทวากำลังแนะนำสถานที่ตรงปากคลองให้กับเกศสุรางค์ฟังว่า “ปากคลองมีตลาดบ้านจีน มีโรงเหล้า โรงละคร โรงงิ้ว และโรงน้ำชา” ผู้แปลแปลคำว่า “โรงเหล้า” เป็น “饮料店” ซึ่งมีความหมายว่า “ร้านเครื่องดื่ม” แต่ “เหล้า” เป็นเพียงส่วนหนึ่งของเครื่องดื่ม ซึ่งผู้แปลควรแก้คำดังกล่าวเป็น “酒馆” จะตรงกับภาษาของต้นฉบับมากกว่า

ตารางที่ 4 ข้อผิดพลาดของคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ

ประเภทของวัฒนธรรม	ประเภทของข้อผิดพลาด	จำนวน
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ	การแปลผิด	40
	การแปลขาด	12
	การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม	14
รวม		66

2.2 ข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ

2.2.1 การแปลผิด

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ เข้าไปมกึ่งกับบ่าวมา จะทำกึ่งย่าง คุณป้ารอรับประทานนะเจ้าคะ

ฉบับแปล 我跟佣人去抓虾了 要做虾粥 伯母你等会儿尝尝看

จากตัวอย่างที่ 5 เป็นเหตุการณ์ที่เกศสุรางค์พูดกับคุณหญิงจำปาว่า “เข้าไปมกึ่งกับบ่าวมา จะทำกึ่งย่าง คุณป้ารอรับประทานนะเจ้าคะ” ซึ่งผู้แปลแปลประโยคดังกล่าวว่า “我跟佣人去抓虾了 要做虾粥 伯母你等会儿尝尝看” ซึ่งผู้แปลแปลคำว่า “กึ่งย่าง” เป็น “虾粥” ซึ่งคำว่า “虾粥” แปลเป็นภาษาไทยว่า “โจ๊กกุ้ง” ดังนั้นจะเห็นว่าผู้แปลแปลคำดังกล่าวผิด ซึ่งผู้แปลควรจะแปลคำดังกล่าวว่า “烤虾” จึงจะถูกต้องตามสารที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อให้ผู้ชมเข้าใจ

2.2.2 การแปลขาด

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ ถูกต้องแล้วค่ะ มีเครื่องสังคโลกด้วย

ฉบับแปล 说的太对了

จากตัวอย่างที่ 6 เป็นเหตุการณ์ที่เกศสุรางค์กำลังนึกถึงตอนที่อาจารย์กำลังบรรยายในชั้นเรียนเกี่ยวกับสิ่งของที่อยุธยาส่งออกไปขายกับประเทศอื่น หลังจากนั้นเกศสุรางค์ ก็ทำมือแบบ ปัญญา นิรันดร์กุล แล้วพูดกับหมื่นสุนทรเทวา ว่า “ถูกต้องแล้วค่ะ มีเครื่องสังคโลกด้วย” ซึ่งผู้แปลแปลประโยคนี้ว่า “说的太对了” ซึ่งมีความหมายเพียงแต่ว่า “ถูกต้องแล้วค่ะ” ซึ่งยังขาดข้อความประโยคในส่วนท้ายที่ว่า “มีเครื่องสังคโลกด้วย” ทำให้ผู้ชมไม่สามารถเข้าใจประโยคที่เกศสุรางค์ ต้องการจะสื่อออกมาในประโยคนั้น เนื่องจากผู้แปลแปลประโยคดังกล่าวไม่ครบ ซึ่งกรมศิลปากรได้ให้นิยามของคำว่า “สังคโลก” ว่าหมายถึงเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นในรูปแบบของภาชนะ เครื่องประกอบสถาปัตยกรรม ตุ๊กตา เป็นต้น มีทั้งชนิดเคลือบน้ำยาและไม่เคลือบน้ำยา โดยมีการผลิตมาตั้งแต่สมัย

สุโขทัยไปจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลาง ซึ่งสามารถแปลเป็นภาษาจีนได้ว่า “瓷器” ดังนั้นประโยคนี้ผู้แปลควรแปลว่า “说的太对了 还有瓷器”

2.2.3 การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ นี่เจ้าคะ กระเทียม หอมแดง พริกขี้หนูสวน แล้วก็มะนาวเจ้าคะ

ฉบับแปล 这儿主人大蒜葱芥还有酸橙

จากตัวอย่างที่ 7 เป็นเหตุการณ์ที่เกศสุรางค์และผินมาพบแย้มที่มีสภาพโดนรุมตบจากการไปนำวัตถุดิบที่จะนำมาทำน้ำจิ้มที่ใช้สำหรับทานกับกุ้งเผา เมื่อได้วัตถุดิบมาครบแล้ว แย้มได้พูดกับเกศสุรางค์ว่า “นี่เจ้าคะ กระเทียม หอมแดง พริกขี้หนูสวน แล้วก็มะนาวเจ้าคะ” ซึ่งผู้แปล แปลเป็นภาษาจีนว่า “这儿主人大蒜葱芥还有酸橙” ซึ่งสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “นี่เจ้าคะ กระเทียม หอม ผักกาดเขียว แล้วก็ส้มเปรี้ยวเจ้าคะ” ซึ่งหากพิจารณาจากประโยคแปลภาษาไทย จะพบข้อผิดพลาดในการใช้คำไม่เหมาะสมจำนวน 2 คำ คือคำว่า “หอมแดง” และ “มะนาว” ซึ่งผู้แปล แปลเป็น “葱” และ “酸橙” ตามลำดับ ซึ่ง “葱” มีความหมายว่า “ต้นหอม” ซึ่งในที่นี้หมายถึง “ต้นหอม” ที่มีลักษณะเรียวยาวและมีลำต้นสีเขียว ซึ่งไม่ใช่ “หอมแดง” ที่ใช้ในการทำน้ำจิ้ม ดังนั้น ผู้แปลควรแก้เป็น “洋葱” ส่วนคำว่า “酸橙” มีความหมายว่า “ส้มเปรี้ยว” หมายถึงส้มที่มีรสชาติเปรี้ยว ซึ่งถ้าหากผู้แปล แก้เป็น “青柠檬” จะทำให้มีความหมายเหมือนต้นฉบับมากกว่า

ตารางที่ 5 ข้อผิดพลาดของคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม

ประเภทของวัฒนธรรม	ประเภทของข้อผิดพลาด	จำนวน
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง	การแปลผิด	10
กับสังคม	การแปลขาด	10
	การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม	5
รวม		25

2.3 ข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม

2.3.1 การแปลผิด

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ มีงานวันมะรืน ก็คงต้อง(แคะ)สลักกันตั้งแต่พรุ่งนี้

ฉบับแปล 宴会后天就要开始 你明早就得开始准备甜点

จากตัวอย่างที่ 8 เป็นเหตุการณ์ที่แม่หญิงจันวาดเดินทางมาพบคุณหญิงจำปาที่เรือน เพื่อขอยืมแรงของป่าวในเรือนของคุณหญิงจำปา เพื่อเตรียมตัวแกะสลักของที่จะใช้ในงาน หลังจากที่แม่หญิงจันวาดได้ขอยืมตัวป่าวในเรือนของคุณหญิงจำปาแล้ว คุณหญิงจำปาได้ตอบกลับแม่หญิงจันวาดว่า “มีงานวันมะรืน ก็คงต้อง(แกะ)สลักกันตั้งแต่พรุ่งนี้” ซึ่งผู้แปลแปลประโยคดังกล่าวเป็น “宴会后天就要开始 你明早就得开始准备甜点了” จากประโยคดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้แปล ได้แปลคำว่า “(แกะ)สลัก” เป็น “甜点” ซึ่งคำว่า “甜点” ในภาษาจีนหมายถึง “ของหวาน” ซึ่งจากประโยคนี้ ผู้แปลควรแปลคำว่า “(แกะ)สลัก เป็น “刻” จะทำให้ผู้รับชมเข้าใจในสารที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อได้ถูกต้องกว่า

2.3.2 การแปลขาด

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ (โกษาเหล็กและโกษาปาน) มีมารดาคนเดียวกัน คือเจ้าแม่วัดดุสิต ซึ่งเป็นพระนมของสมเด็จพระนารายณ์

ฉบับแปล 他们的母亲都是 Wadusit 她照顾过那来大帝

จากตัวอย่างที่ 9 เป็นเหตุการณ์ที่โกษาปานเดินทางมาเรือนหมื่นสุนทรเทวา และเกศสุรางค์ ได้พบเจอเป็นครั้งแรก จึงนึกย้อนไปในสมัยที่ตนเองเป็นนักเรียนนั่งฟังบรรยายที่อาจารย์บรรยายเกี่ยวกับโกษาปาน โดยอาจารย์บรรยายว่า “มีมารดาคนเดียวกัน คือเจ้าแม่วัดดุสิต ซึ่งเป็นพระนมของสมเด็จพระนารายณ์” ซึ่งผู้แปลแปลเป็นภาษาจีนว่า “他们的母亲都是 Wadusit 她照顾过那来大帝” ซึ่งสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “มีมารดาคนเดียวกัน คือเจ้าแม่วัดดุสิต นางเคยดูแลสมเด็จพระนารายณ์” ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้แปลไม่ได้แปลคำว่า “พระนม” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า “แม่นม” ว่า “หญิงที่ให้นมเด็กอื่นกินนมของตนแทนแม่ของเด็กนั้น, นางนม ก็เรียก, เรียกสั้น ๆ ว่า นม, ราชศัพท์ว่า พระนม” ดังนั้นหากผู้แปลต้องการจะรักษาภาษาของต้นฉบับไว้ นั่น ควรจะแปลคำว่า “พระนม” เข้าไปในประโยคด้วย ซึ่งคำว่า “พระนม” ในภาษาจีนคือ “奶妈” หรือ “乳娘”

2.2.3 การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม

ตัวอย่างที่ 10

ต้นฉบับ แต่ข้าไม่ชอบติดสินบนใคร

ฉบับแปล 但是我不想去勉强别人

จากตัวอย่างที่ 10 เป็นเหตุการณ์ที่ขุนเรืองมาปรึกษากับเกศสุรางค์เรื่องที่คุณหญิงนิ่ม ไม่ชอบตน ไม่อยากได้ตนเป็นลูกเขย เกศสุรางค์เลยให้คำแนะนำว่าให้ขุนเรืองนำของกำนัลไปมอบให้คุณหญิงนิ่ม ทุกวัน ขุนเรืองเลยตอบกลับเกศสุรางค์ ว่า “但是我不想去勉强别人” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “แต่ข้าไม่อยากจะฝืนใจใคร” ซึ่งไม่ตรงกับสารที่ต้นฉบับต้องการจะสื่อ

ในพจนานุกรมไทย-จีน ฉบับสมบูรณ์ทันสมัย ที่เขียนโดย ชิว ชิววัน ได้แปลคำว่า “ติดสินบน” เป็นภาษาจีนว่า “贿赂” หรือ “行賄” จะตรงกับความหมายเดิมของต้นฉบับมากกว่า

ตารางที่ 6 ข้อผิดพลาดของคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ประเภทของวัฒนธรรม	ประเภทของข้อผิดพลาด	จำนวน
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ	การแปลผิด	8
ศาสนา	การแปลขาด	10
	การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม	11
รวม		29

2.4 ข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

2.4.1 การแปลผิด

ตัวอย่างที่ 11

ต้นฉบับ ขอไปด้วยได้ไหมเจ้าคะ อยากไปทำสังฆทานเจ้าคะ

ฉบับแปล 请问我也可以去吗 我想去做功德

จากตัวอย่างที่ 11 เป็นเหตุการณ์ที่คุณหญิงจำปา เกศสุรางค์และบรรดาบ่าวใช้ในเรือนต์กบฏตรเสร็จแล้ว กำลังจะเดินเข้าเรือน เกศสุรางค์จึงขอคุณหญิงจำปาว่า อยากจะไปวัดด้วยเพื่อไปทำสังฆทาน จึงเอ่ยขอคุณหญิงจำปาว่า “ขอไปด้วยได้ไหมเจ้าคะ อยากไปทำสังฆทานเจ้าคะ” ซึ่งผู้แปล แปลคำว่า “สังฆทาน” เป็น “做功德” ซึ่งคำว่า “做功德” หมายถึง “การทำบุญ ทำบุญ” ที่มีความหมายที่กว้างกว่าคำว่า “ทำสังฆทาน” ดังนั้นผู้แปล ควรแปลคำว่า “สังฆทาน” เป็นคำว่า “献布施品” จะมีความหมายที่ตรงกับภาษาต้นฉบับมากกว่า

2.4.2 การแปลขาด

ตัวอย่างที่ 12

ต้นฉบับ แม่นายเจ้าคะ ออกไปจากตรงนี้ ต่อพระขึ้นธรรมาสน์ แล้วค่อยมาฟังธรรม

ฉบับแปล 主人 我们走吧 你可以等唱诵开始的时候再进来

จากตัวอย่างที่ 12 เป็นเหตุการณ์ที่เกศสุรางค์เดินทางไปทำบุญที่วัด โดนคนอื่นมองด้วยสายตาไม่เป็นมิตร และพูดจาเลียดสี จึงทำให้เกศสุรางค์รู้สึกไม่สบายใจที่จะนั่งอยู่ต่อ เมื่อผินและแยมเห็นหน้าตาไม่สบายใจของเกศสุรางค์ ผินจึงเอ่ยบอกกับเกศสุรางค์ ว่า “แม่นายเจ้าคะ ออกไปจากตรงนี้ ต่อพระขึ้นธรรมาสน์ แล้วค่อยมาฟังธรรม” ซึ่งผู้แปลแปลประโยคดังกล่าวว่า “主人 我们走吧 你可以等唱诵开始的时候再进来” ซึ่งมีความหมายว่า “แม่นายเจ้าคะ ออกไปจากตรงนี้ ต่อพระเริ่มสวด แล้วค่อยเข้ามา” ซึ่งผู้แปลไม่ได้แปลคำว่า “ธรรมาสน์” ซึ่งสามารถอนุมานว่า

ผู้แปลอาจจะไม่เข้าใจว่าคำดังกล่าวคืออะไร และใช้ทำอะไร พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า “ธรรมาสน์” ว่า [ทำมาด] ที่สำหรับพระภิกษุสามเณรนั่งแสดงธรรม เมื่อพิจารณาจากความหมายแล้ว ผู้แปล ควรแปลคำว่า “ธรรมาสน์” เป็นภาษาจีนว่า “法座” ซึ่งประโยคดังกล่าวควรแก้เป็น “主人 我们走吧 你可以等僧人上法座唱诵的时候再进来” จะทำให้เป็นประโยคที่รักษาภาษาของต้นฉบับได้ดีกว่า

2.4.3 การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม

ตัวอย่างที่ 13

ต้นฉบับ ตลอดชีวิตที่เป็นเมีย เป็นแม่ที่พร้อมไปด้วยพรหมวิหารสี่ จงรักษาตนไว้เช่นนี้ต่อไป

ฉบับแปล 你是个贤德的妻子 慈爱的母亲 以后要照顾好自己

จากตัวอย่างที่ 13 เป็นเหตุการณ์ที่ออกญาโหราธิบดี กำลังจะเสียชีวิต แล้วได้กล่าวอำลากับคุณหญิงจำปา ว่า “ตลอดชีวิตที่เป็นเมีย เป็นแม่ที่พร้อมไปด้วยพรหมวิหารสี่ จงรักษาตนไว้เช่นนี้ต่อไป” ซึ่งผู้แปลได้แปลประโยคดังกล่าวเป็น “你是个贤德的妻子 慈爱的母亲 以后要照顾好自己” ซึ่งผู้แปลแปลคำว่า “พรหมวิหารสี่” ว่า “慈爱” ซึ่งสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่าความรักและเมตตา ซึ่งคำว่าเมตตาเป็นหนึ่งในพรหมวิหารสี่เท่านั้น ซึ่งพรหมวิหารสี่ หมายถึง คุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือ ผู้ใหญ่ หรือผู้ประเสริฐ เป็นธรรม เป็นที่อยู่ซึ่งมีทั้งความดีและความสุข โดยให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ตั้งนี้ขึ้นแรกให้ปฏิบัติด้วยจิตคิดเกื้อกูลแผ่ออกไปในสัตว์บุคคลทั้งหลายคือ เมตตาซึ่งมีอาการเป็นความคิดเกื้อกูล ต่อจากนั้นเมื่อได้เห็น หรือได้ยิน หรือได้คิดว่าเขามีความทุกข์เดือดร้อนก็ปฏิบัติช่วยบำบัดทุกข์ให้คือ กรุณาซึ่งมีอาการช่วยบำบัดทุกข์จากนั้นครั้งได้เห็นเขามีสุขไม่ทุกข์ก็พลอยยินดีบันเทิงใจ คือมุทิตาซึ่งมีอาการพลอยยินดีและเมื่อไม่มีกิจที่ควรจะทำต่อไปก็อุเบกขา คือดูอยู่เฉย ๆ (Somdet Phra Nyanasamvara, 2013) ซึ่งในพจนานุกรมไทย-จีน ฉบับสมบูรณัทนสมัยที่เขียนโดย ชิว ชิววัน ได้แปลคำว่า “พรหมวิหารสี่” ว่า “四梵心, 四无量心 (即: เมตตา 慈, กรุณา 悲, มุทิตา 喜, อุเบกขา 舍)” ดังนั้นผู้แปลควรแก้คำว่า “慈爱” เป็น “四梵心” จะให้ความหมายที่ถูกต้องตามต้นฉบับมากกว่า

ตารางที่ 7 ข้อผิดพลาดของคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา

ประเภทของวัฒนธรรม	ประเภทของข้อผิดพลาด	จำนวน
คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับ	การแปลผิด	17
ภาษา	การแปลขาด	7
	การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม	24
รวม		45

2.5 ข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา

2.5.1 การแปลผิด

ตัวอย่างที่ 14

ต้นฉบับ บั้ง: ขุนหลวงไม่สบาย

ปริก: ประจวร อีบั้ง มึงพูดให้มันถูก ๆ หน่อย

ฉบับแปล Bung: 降下身体不适

PriK: 胡说 Bun 你说准确点

จากตัวอย่างที่ 14 เป็นเหตุการณ์หลังจากออกญาโหราธิบดี ได้เสียชีวิตลง และบั้งได้พูดกับปาวคนอื่น ๆ ในเรื่องว่า “ขุนหลวงไม่สบาย” หลังจากนั้นปริกจึงพูดต่อจากบั้งว่า “ประจวร อีบั้ง มึงพูดให้มันถูก ๆ หน่อย” ซึ่งผู้แปล แปลคำว่า “ประจวร” เป็น “胡说” ซึ่งคำว่า “胡说” มีความหมายว่า “พูดมั่ว ๆ พูดส่งเดช” จะเห็นได้ว่าผู้แปล แปลคำดังกล่าวผิด ซึ่งผู้แปลควรแปลคำว่า “ประจวร” เป็น “患病” หรือ “患病” จะทำให้มีความหมายเทียบเคียงกับต้นฉบับมากกว่า

2.5.2 การแปลขาด

ตัวอย่างที่ 15

ต้นฉบับ แม่อกจะรำคาญแม่การะเกดเพิ่มขึ้นทุกวัน เมื่อก่อนนี้นางนีสร์ร้ายกาจ

วาจาสามหาญ จิกหัวปาวไพร่ หนักไม่เอาเบาไม่สู้ มารยาร้อยเล่มเกวียน

ฉบับแปล 我越来越讨厌 karagade 了 以前她冷酷无情 说话大

胆嚣张 用人都怕她

จากตัวอย่างที่ 15 เป็นเหตุการณ์ที่ครอบครัวออกญาโหราธิบดี ยกเว้นเกศสุรางค์ กำลังนั่งเรือไปงานทำบุญบ้านแม่หญิงจันทวาด ขณะอยู่บนเรือคุณหญิงจำปานั่งบนเกศสุรางค์ให้หมื่นสุนทรเทวาฟังว่า “แม่อกจะรำคาญแม่การะเกดเพิ่มขึ้นทุกวัน เมื่อก่อนนี้นางนีสร์ร้ายกาจ วาจาสามหาญ จิกหัวปาวไพร่ หนักไม่เอาเบาไม่สู้ มารยาร้อยเล่มเกวียน” ซึ่งผู้แปลแปลประโยคดังกล่าวเป็นภาษาไทยว่า “我越来越讨厌 karagade 了 以前她冷酷无情 说话大胆嚣张 用人都怕她” จากประโยคภาษาจีนจะเห็นได้ว่าผู้แปล ไม่ได้แปลคำว่า “หนักไม่เอาเบาไม่สู้ มารยาร้อยเล่ม

เกรียน” ทำให้สารที่ผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้ชมทราบไม่ครบถ้วน ซึ่งคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “หนักไม่เอาเบาไม่สู้” ในภาษาจีนคือ “拈轻怕重” ส่วนคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “มารยาร้อยเล่มเกรียน” ในภาษาจีนคือ “伪善骗术” ดังนั้นผู้แปลควรเติมคำว่า “拈轻怕重” และ “伪善骗术” เข้าไปในประโยคจะทำให้ตรงกับสารของต้นฉบับมากขึ้น

2.5.3 การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม

ตัวอย่างที่ 16

ต้นฉบับ แม่หญิง ออย่าเพิ่งแห่รังแตน

ฉบับแปล 小姐 不要玩马蜂窝

จากตัวอย่างที่ 16 เป็นเหตุการณ์ที่เกิดสุรางค์กำลังต่อปากต่อคำกับหมื่นสุนทรเทวา หลังจากนั้นขุนเรือ จึงห้ามสุรางค์ ว่า “แม่หญิง ออย่าเพิ่งแห่รังแตน” ซึ่งผู้แปล แปลประโยคดังกล่าวว่า “小姐 不要玩马蜂窝” ซึ่งแปลว่า “เล่นรังแตน” หากดูจากคำแปลในภาษาจีน ก็ถือว่าผู้แปล แปลได้ค่อนข้างตรงตัว แต่คำว่า “แห่รังแตน” เป็นสำนวนที่มีความหมายว่า “ทำให้โมโห กวนโมโห หาเรื่องใส่ตัว” ซึ่งคำว่า “玩马蜂窝” ไม่มีความหมายเช่นนี้ ด้วยเหตุนี้อาจจะทำให้ผู้รับชมเกิดข้อสงสัยในความหมาย “玩马蜂窝” ว่าแท้จริงผู้แปลต้องการจะสื่ออะไร ดังนั้นผู้แปลควรแก้คำว่า “玩马蜂窝” เป็น “惹他” ที่แปลว่า “ยั่วโมโห กวนโมโห” จะทำให้ผู้ชมเข้าใจได้โดยทันที

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพ เพื่อเป็นประโยชน์และข้อควรระวังแก่ผู้ที่สนใจในศาสตร์การแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพ และเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมไทยและจีนต่อไปในอนาคต

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ การศึกษาประเภทของคำทางวัฒนธรรม และการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายได้ภาพละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยนำเกณฑ์การแบ่งประเภทคำทางวัฒนธรรมของ Nida ทั้ง 5 ประเภทมาเป็นกรอบแนวคิดในการแบ่งประเภทของคำทางวัฒนธรรม พบว่า มีการแบ่งประเภทของคำทางวัฒนธรรมครบทั้ง 5 ประเภท ซึ่งสอดคล้องกับการแบ่งประเภทของคำทางวัฒนธรรมในบทความของ Duangmala and Numtong (2022) โดยคำทางวัฒนธรรมที่พบในบทบรรยายได้ภาพจากละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ที่พบมากที่สุด คือคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม โดยคำที่พบจะเกี่ยวข้องกับแบบแผน จารีต เป็นต้น ลำดับที่ 2 มีจำนวนที่เท่ากันอยู่ 2 ประเภท คือคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ และคำทาง

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา ลำดับที่ 3 คือคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสถานที่ และลำดับสุดท้ายคือคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

ในส่วนของข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ผู้วิจัยได้เลือกใช้ทฤษฎีการแบ่งประเภทของ Supol (1998) จำนวน 4 ประเภท เมื่อนำคำทางวัฒนธรรมในบทบรรยายใต้ภาพมาวิเคราะห์พบว่า สามารถแบ่งประเภทของข้อผิดพลาดออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งไม่พบข้อผิดพลาดในหัวข้อการแปลเกิน ประเภทของข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดคือ การแปลผิด ลำดับรองลงมาคือการใช้คำไม่เหมาะสม และสุดท้ายคือการแปลขาด โดยประเภทของคำทางวัฒนธรรมที่พบข้อผิดพลาดมากที่สุด ได้แก่ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ จำนวน 66 คำ อันดับ 2 ได้แก่ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสถานที่ จำนวน 50 คำ อันดับ 3 ได้แก่ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา จำนวน 45 คำ อันดับที่ 4 ได้แก่ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา จำนวน 29 คำ และสุดท้าย ได้แก่ คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม จำนวน 25 คำ

ทั้งนี้จากการศึกษา สามารถอนุมานได้ว่า สาเหตุที่ผู้แปลมีข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” เนื่องจากผู้แปลไม่ได้ศึกษานวนิยายและตัวบทฉบับละครอย่างละเอียด จึงทำให้ขาดความเข้าใจในศิลปะการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์ พร้อมด้วยผู้แปลอาจจะขาดความรู้เกี่ยวกับคำทางวัฒนธรรมในภาษาไทย ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยละครดังกล่าวเป็นละครที่เกิดขึ้นในสมัยอยุธยา มีคำทางวัฒนธรรมหลายคำที่เป็นชื่อสถานที่ในอดีต ซึ่งในปัจจุบันอาจจะกล่าวถึงน้อยมาก ดังจะเห็นได้จากประโยคในตัวอย่างที่ 1 ที่คุณหญิงจ๋าปา กล่าวว่ “เจ็ดวันนี้ บ้าต้องไปเมืองละโว้” ซึ่งผู้แปลเลือกที่จะแปลคำว่า “ละโว้” ว่า “老挝” หรือในประโยคตัวอย่างที่ 3 ที่ผู้แปลเลือกที่จะไม่แปลคำว่า “ละโว้” ลงไปในประโยค จากตัวอย่างประโยคทั้ง 2 ประโยค สามารถอนุมานได้ว่าผู้แปลอาจจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการหาข้อมูลของความหมายของคำนั้น ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน จึงเลือกที่จะแปลเป็นคำที่มีเสียงใกล้เคียงกับคำว่า “ละโว้” หรือเลือกที่จะละเลยโดยการไม่แปลคำคำนั้น

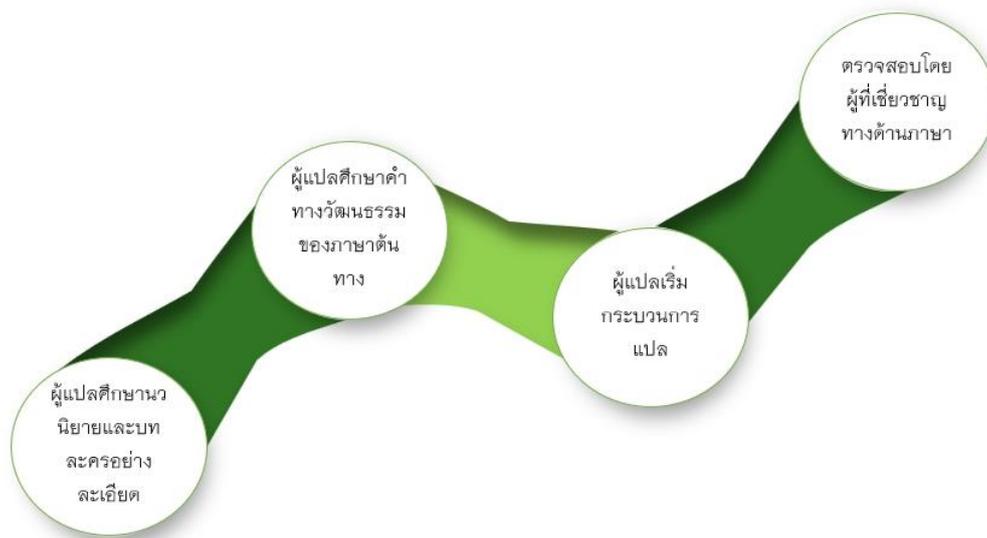
นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมบางคำโดยใช้กลวิธีแปลตรงตัว ซึ่งคำศัพท์ที่แปลตรงตัวนั้นไม่มีความหมายในภาษาปลายทาง เช่นคำว่า “แหยรังแตน” ผู้แปลแปลคำดังกล่าวว่า “玩马蜂窝” ซึ่งคำดังกล่าวไม่มีความหมายในภาษาปลายทาง ทำให้ผู้ชมไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำดังกล่าวได้ ซึ่งผู้วิจัยอนุมานว่า ผู้แปลไม่ได้ศึกษาความหมายที่แท้จริงของคำดังกล่าวก่อนที่จะแปล และไม่มีการตรวจพบแปลจากคณะกรรมการ หรือผู้เชี่ยวชาญ ทำให้พบข้อผิดพลาดในบทแปลคำทางวัฒนธรรมอยู่พอสมควร

อย่างไรก็ตาม ข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ไม่ได้ทำให้ผู้รับชมไม่สามารถเข้าใจใจความหลัก

ที่ละครต้องการจะสื่อ หรือสูญเสียอรรถรสในการรับชมมากนัก เนื่องจากผู้แปลก็ยังคงเคารพสารต้นฉบับที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้ผู้ชมรับทราบอยู่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพ ในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงข้อควรระวังในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพ ซึ่งก่อนทำการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพ ผู้แปลควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนการทำการแปลดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการทำการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพ

สรุป

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ การศึกษาประเภทของคำทางวัฒนธรรม และการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ดังนี้

1. จากการศึกษารวบรวมประเภทของคำทางวัฒนธรรม โดยอ้างอิงทฤษฎีการแบ่งประเภทของ Nida สามารถแบ่งคำทางวัฒนธรรมได้ทั้งหมด 5 ประเภท ดังนี้ 1) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและสถานที่ 2) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ 3) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม 4) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และ 5) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษา ซึ่งคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมพบได้มากที่สุด ซึ่งสามารถอนุมานได้ว่า ละครเรื่องดังกล่าว

เป็นละครย้อนยุคที่กล่าวถึงสังคมสมัยอยุธยา จึงทำให้ปรากฏคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคมมากที่สุด

2. จากการศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีน ที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” โดยผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการแบ่งประเภทของ Supol (1998) สามารถแบ่งข้อผิดพลาดในการแปลบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การแปลผิด 2) การแปลขาด และ 3) การเลือกใช้คำไม่เหมาะสม โดยข้อผิดพลาดในการแปลบทบรรยายใต้ภาพที่พบมากที่สุดคือ การแปลผิด ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพไม่ใช่เรื่องง่าย ผู้แปลจะต้องศึกษานวนิยายและตัวบทฉบับละครอย่างละเอียด เพื่อให้ทราบถึงลีลาการเขียนของผู้ประพันธ์ นอกจากนี้หากละครเรื่องและผู้แปลได้รับมอบหมายให้ทำการแปลเป็นละครย้อนยุค ผู้แปลควรศึกษาคำทางวัฒนธรรม รวมถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของละครเรื่องนั้น ๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพ เพื่อเป็นประโยชน์และข้อควรระวังแก่ผู้ที่สนใจในศาสตร์การแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพ และเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมไทยและจีนต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะประเด็นข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” เท่านั้น ผู้ที่สนใจศึกษารูปประโยคที่ผิดพลาดในละครเรื่อง “บุพเพสันนิวาส” หรือผู้ที่สนใจศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนที่ปรากฏในบทบรรยายใต้ภาพจากละคร หรือภาพยนตร์สามารถศึกษาในบทบรรยายใต้ภาพจากละคร หรือภาพยนตร์เรื่องอื่น ๆ ได้เช่นกัน

References

- Aizhong (2018). *Analysis of the trend of “Love Destiny” on Chinese social media*.
<https://www.facebook.com/aizhongchina/posts/1194604100671151/>
- China Animal Scientific Database. <http://www.zoology.csdb.cn/search/wordall?offset=0&search=灰鼠>
蛇
- China Animal Scientific Database. <http://www.zoology.csdb.cn/search/wordall?offset=0&search=眼镜>
蛇
- Chontawan, N. (2017). *Lawo than to be Lopburi*. (N.P.)
- Duangmala, V., & Numtong, K. (2022). A study of translation strategies and errors in translating cultural words and phrases from Thai to Chinese in “Rang Zong” movie subtitles. *Chinese Studies Journal, Kasetsart University, 15(2)*, 251–291. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CSJ/article/view/258077>
- Hiranto, U. (1982). *Sociology principles*. Odeonstore.
- Nida, E. A. (1964). *Toward a science translating*. E.J. Brill.
- Numtong, K., & Likhidcharoentharn, S. (2019). Principles and precautions in translating Chinese to Thai language and Thai to Chinese language. *Chinese Studies Journal, Kasetsart University, 12(2)*, 105–155. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CSJ/article/view/240107>
- Numtong, K. (2020). *Translation skills from Chinese to Thai*. Faculty of Humanities, Department of Eastern Languages.
- Piewpong, V., & Srisomthawin, B. (2023). The uncrossable otherness in the translation of Chinese idioms into Thai subtitles of the Chinese series “Go Ahead”. *Journal of Humanities and Social Sciences Review, Lampang Rajabhat University, 11(3)*. 27–45.
<http://www.human.lpru.ac.th/husocojs/index.php/HUSOCReview/article/view/332/282>
- Ratano, P., & Somwang, Y. (2017). Cultural industry and communication in digital era: A case study of Thai cultural industry in China. *Journal of Liberal Arts, Maejo University, 5(1)*, 121–136. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/liberalartsjournal/article/view/95951>
- Saibua, S. (2017). *Principles of translation*. Thammasat University.
- Sawaddiwat na Ayudhya, M. (2005). *Principles and principles of analysis*. Chulalongkorn University
- Schjoldages, A. (2008). *Understanding translation*. Academia Publications.

- Srisomthawin, B. (2020). The study of mistranslation on the Chinese subtitle of Thai TV series "My Gear and Your Gown". *Chinese Studies Journal, Kasetsart University, 13*(2), 509–547.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CSJ/article/view/245281>
- Supol, D. (1998). *Theory and techniques of translation*. Chulalongkorn University.
- Zhao, E., Huang, M., & Zong, Y. (1998). *Fauna of China*. Science Press.